

## Bölüm 13

# ADÖLESAN DÖNEMDE SIK KARŞILAŞILAN JİNEKOLOJİK SORUNLAR VE HEMŞİRELİK YAKLAŞIMI

Arzu AKDEMİR<sup>1</sup>

Nevin ŞAHİN<sup>2</sup>

### GİRİŞ

Çocukluktan erişkinliğe geçiş dönemi olarak kabul edilen “adölesan dönem” insan yaşamının değişim ve gelişim sürecinin en önemli aşamalarından biridir. Gelişimsel ve kültürel farklılıklar nedeniyle adölesan dönemin başlama ve sona erme süresine sınır getirmek kolay değildir. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) adölesan dönemi 10-19 yaş aralığı olarak tanımlamış, yaş kategorilerine göre; 10-14 yaş erken adölesan, 15-19 yaş orta adölesan, 20-24 yaş geç adölesan olarak 3 ayrı evreye ayrılmıştır (Sawyer & ark.,2012).

Dünya, 1,2 milyar adölesana ev sahipliği yapmakta, adölesanlar dünya nüfusunun %20’sini, Türkiye nüfusunun %17,2 sini oluşturmaktadır (Reavley & Sawyer, 2017, TNSA 2013).

Üreme potansiyelinin kazanıldığı, çoklu fiziksel, sosyal ve davranışsal değişikliklerin gerçekleştiği bir gelişim basamağı olan adölesan dönemde ortaya çıkan jinekolojik sorunlar ilerleyen yaşlarda kadının üreme sağlığını olumsuz etkileyebilmektedir. Hemşireler bu sürecin normal parametreler içerisinde gerçekleştiğini izlemeye ve gelişim sürecini değerlendirmede önemli rol oynamaktadır. İleri değerlendirmenin yapılabilmesi için neyin normal ve anormal olduğunu bilmek önemlidir.

Multidisipliner bir yaklaşım gerektiren adölesan dönemde en sık karşımıza çıkan jinekolojik sorunlar; menstruel bozukluklar, anormal uterin kanamalar, polikistik over sendromu, jinekolojik kanserler, jinekolojik enfeksiyonlar ve cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlardır (Stankovic & ark.,2018).

<sup>1</sup> Doktora Öğrencisi, İstanbul Üniversitesi, arzu.akdemir@outlook.com

<sup>2</sup> Profesör Dr. Nevin H. Şahin, İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı Başkanı

(McEvoy & ark, 2004).

Psikoseksüel gelişimin normal seyri içinde, adölesanlar kendi kendine bakım için daha fazla bağımsızlığa ve sorumluluğa doğru evrilirler. Adölesanların güçlendirilmesine yönelik gerçekleştirilecek hemşirelik girişimleri, adölesanın tedavi vb. süreçlerde uyumunda etkili olacaktır. Adölesanın olgunluk düzeyini ve sorumluluk alma yeteneğini gözlemleyerek hemşirelik bakımı sunulmalıdır.

## **KAYNAKÇA**

1. ACOG Committee Opinion No. 760: Dysmenorrhea and Endometriosis in the Adolescent. *Obstet Gynecol.* 2018 Dec;132(6):e249-e258.
2. ACOG Committee Opinion No. 747: Gynecologic Issues in Children and Adolescent Cancer Patients and Survivors. *Obstet Gynecol.* 2018 Aug;132(2):e67-e77.
3. Allen UD, MacDonald NE. Sexually transmitted infections in adolescents: Maximizing opportunities for optimal care. *Paediatr Child Health* Vol 19 No 8 October 2014
4. Alsaleem MA. Dysmenorrhea, associated symptoms, and management among students at King Khalid University, Saudi Arabia: An exploratory study. *J Family Med Prim Care.* 2018 Jul-Aug;7(4):769-774
5. Arafa AE, Senosy SA, Helmy HK, Mohamed AA. Prevalence and patterns of dysmenorrhea and premenstrual syndrome among Egyptian girls (12–25 years). *Middle East Fertility Society Journal* Volume 23, Issue 4, December 2018, Pages 486-490
6. Armour M, Parry K, Manohar N, Holmes K, Ferfolja T, Curry C, MacMillan F, Smith CA. The Prevalence and Academic Impact of Dysmenorrhea in 21,573 Young Women: A Systematic Review and Meta-Analysis. *J Womens Health (Larchmt).* 2019 Aug;28(8):1161-1171.
7. Aziato L, Dedey F, Clegg-Lamptey JN. Dysmenorrhea Management and Coping among Students in Ghana: A Qualitative Exploration. *J Pediatr Adolesc Gynecol.* 2015 Jun;28(3):163-9.
8. Bahrani A, Gonoodi K, Khayyatadeh SS, Tayefi M, Darroudi S, Bahrani-Taghanaki H, Es-lami S, Jafari N, Ferns GA, Farahmand K, Ghayour-Mobarhan M1. The association of trace elements with premenstrual syndrome, dysmenorrhea and irritable bowel syndrome in adolescents. *Eur J Obstet Gynecol Reprod Biol.* 2019 Feb;233:114-119.
9. Bahrani A, Avan A, Sadeghnia HR, Esmaeili H, Tayefi M, Ghasemi F, Nejati Salehkhani F, Arabpour-Dahoue M, Rastgar-Moghadam A, Ferns GA, Bahrani-Taghanaki H, Ghayour-Mobarhan M. High dose vitamin D supplementation can improve menstrual problems, dysmenorrhea, and premenstrual syndrome in adolescents. *Gynecol Endocrinol.* 2018 Aug;34(8):659-663.
10. Bianchin L, Bozzola M, Battistella Pier A, Bernasconi S, Bona G, Buzi F, De Sanctis C, De Sanctis V, Tonini G, Radetti G, Rigon F, Perissinotto E. Menstrual Cycle and Headache in Teenagers. *Indian J Pediatr.* 2019 Jan;86(Suppl 1):25-33.
11. Biro FM, Bloemer NL. "Complementary Medicine": Complementary and Alternative Health Approaches in Pediatric and Adolescent Gynecology. *J Pediatr Adolesc Gynecol.* 2019 Feb;32(1):3-6.
12. Bumbulene Z, Sragyte D, Klimasenko J, Bumbul-Mazurek E. Abnormal uterine bleeding in adolescents: ultrasound evaluation of uterine volume. *Gynecol Endocrinol.* 2019 Apr;35(4):356-359.
13. Carman KB, Arslantas D, Unsal A, Atay E, Ocal EE, Demirtas Z, Saglan R, Dinleyici M, Yazar C. Menstruation-related headache in adolescents: Point prevalence and associated factors. *Pediatr Int.* 2018 Jun;60(6):576-580.
14. Çoban ÖG, Tulacı ÖD, Adanır AS, Önder A. Psychiatric disorders, self-esteem, and quality of life in adolescents with polycystic ovary syndrome. *J Pediatr Adolesc Gynecol.* 2019 Jul 27.
15. Dabadghao P. Polycystic ovary syndrome in adolescents. *Best Pract Res Clin Endocrinol Metab.* 2019 Apr 13:101272.

16. Dehne K.L., Riedner G. Sexually Transmitted Infections Among Adolescents. World Health Organization and Deutsche Gesellschaft fuer Technische Zusammenarbeit (GTZ) GmbH 2005.
17. De Sanctis V, Soliman AT, Elsedfy H, Soliman NA, Soliman R, El Kholy M. Dysmenorrhea in adolescents and young adults: a review in different country. *Acta Biomed.* 2017 Jan 16;87(3):233-246.
18. De Sanctis V, Matalliotakis M, AT Soliman, Elsedfy IH, Di Maio S, Fiscina B. A focus on the distinctions and current evidence of endometriosis in adolescents. *Best Practice & Research Clinical Obstetrics and Gynaecology* 51 (2018) 138e150.
19. Deligeoroglou E, Athanasopoulos N, Tsimaris P, Dimopoulos KD, Vrachnis N, Creatsas G. Evaluation and management of adolescent amenorrhea. *Ann. N.Y. Acad. Sci.* 1205 (2010) 23–32
20. Deneris A. PALM-COEIN Nomenclature for Abnormal Uterine Bleeding. *J Midwifery Womens Health.* 2016 May;61(3):376-9.
21. Elmaoğulları S, Aycan Z. Abnormal Uterine Bleeding in Adolescents. *J Clin Res Pediatr Endocrinol* 2018;10(3):191-197
22. Elnashar A. An evidence based approach for diagnosis of adolescent polycystic ovarian syndrome. *Middle East Fertility Society Journal* (2016) 21, 194–195
23. Fernández-Martínez E., María Dolores Onieva-Zafra MD, Parra-Fernández ML. The Impact of Dysmenorrhea on Quality of Life Among Spanish Female University Students. *Int. J. Environ. Res. Public Health* 2019, 16, 713.
24. Gunn HM, Tsai MC, McRae A, Steinbeck KS. Menstrual Patterns in the First Gynecological Year: A Systematic Review. *J Pediatr Adolesc Gynecol.* 2018 Dec;31(6):557-565.
25. Harel Z. Dysmenorrhea in Adolescents and Young Adults: Etiology and Management. *J Pediatr Adolesc Gynecol* (2006) 19:363e371
26. Hopkins CS, Kimble LP, Hodges HF, Koçi AF, Mills BB. A mixed-methods study of coping and depression in adolescent girls with polycystic ovary syndrome. *J Am Assoc Nurse Pract.* 2019 Mar;31(3):189-197
27. Işgin-Atıcı K, Büyüktuncer Z, Akgül S, Kanbur N. Adolescents with premenstrual syndrome: not only what you eat but also how you eat matters. *J Pediatr Endocrinol Metab.* 2018 Nov 27;31(11):1231-1239.
28. Klein DA, Poth MA. Amenorrhea: an approach to diagnosis and management. *Am Fam Physician.* 2013 Jun 1;87(11):781-8.
29. Loveless M., Myint O. Vulvovaginitis- presentation of more common problems in pediatric and adolescent gynecology. *Best Practice & Research Clinical Obstetrics and Gynaecology* 48 (2018) 14e27.
30. Luo F, Huang X, Liu X, Wang L, Xu N. Comparative efficacy and safety of NSAIDs controlled acupuncture in the treatment of patients with primary dysmenorrhoea: a Bayesian network meta-analysis. *J Int Med Res.* 2019 Jan;47(1):19-30.
31. Matalliotakis M. et al. Endometriosis in Adolescent and Young Girls: Report on a Series of 55 Cases. *Journal of Pediatric and Adolescent Gynecology.* Volume 30, Issue 5, October 2017, Pages 568-570
32. McEvoy M, Chang J, Coupey SM. Common Menstrual Disorders in Adolescence Nursing Interventions. *MCN.* 2004
33. McEvoy M. Sexually transmitted infection A challenge for nurses working with adolescents. *Nurs Clin N Am* 37 (2002) 461–474
34. Menstruation in Girls and Adolescents: Using the Menstrual Cycle as a Vital Sign. *ACOG.* 2015
35. Negi P, Mishra A, Lakhera P. Menstrual abnormalities and their association with lifestyle pattern in adolescent girls of Garhwal, India. *J Family Med Prim Care.* 2018 Jul-Aug;7(4):804-808.
36. Otto-Buczkowska E, Grzyb K, Jainta K. Polycystic LOvary syndrome (PCOS) and the accompanying disorders of glucose homeostasis among girls at the time of puberty. *Pediatr Endocrinol Diabetes Metab.* 2018;24(1):40-44. doi: 10.18544/PEDM-24.01.0101.

37. Pecchioli Y, Oyewumi L, Allen LM, Kives S. The Utility of Routine Ultrasound in the Diagnosis and Management of Adolescents with Abnormal Uterine Bleeding. *J Pediatr Adolesc Gynecol.* 2017 Apr;30(2):239-242.
38. Reavley NJ, Sawyer SM. Improving the Methodological Quality of Research in Adolescent Well-being, 2017-03
39. Richmond A, Priyanka S, Mahmood T, MacDougall J, Wood P. Pediatric and Adolescent Gynecology in Europe: Clinical Services, Standards of Care, and Training. *Pediatr Adolesc Gynecol* 29 (2016) 299e303
40. Sawyer SM, Afifi RA, Bearinger LH, et al. Adolescence: A foundation for future health. *Lancet.* 2012 Apr 28;379(9826) :1630-40
41. Seravalli V, Linari S, Peruzzi E, Dei M, Paladino E, Bruni V. Prevalence of hemostatic disorders in adolescents with abnormal uterine bleeding. *J Pediatr Adolesc Gynecol.* 2013 Oct;26(5):285-9
42. Stankovic ZB, Tridenti G, Liassides M, et al. The future of paediatric and adolescent gynaecology in Europe. *European Journal of Obstetrics & Gynecology and Reproductive Biology*, 2018, <https://doi.org/10.1016/j.ejogrb.2018.08.025>
43. Söderman L, Edlund M, Marions L. Prevalence and impact of dysmenorrhea in Swedish adolescents. *Acta Obstet Gynecol Scand.* 2018 Oct 12.
44. TNSA. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü (2014), Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması, 2013
45. Topçu HO, Topçu S, Oskovi A , Güzel AI , Üstün YE , Çiçek N , Yılmaz N. Polikistik over sendromunun adolesan ve erişkinlerde klinik ve laboratuvar parametreleri açısından karşılaştırılması. *Jinekoloji - Obstetrik ve Neonatoloji Tıp Dergisi* 2014; Volum: 11, Sayı: 3, Sayfa: 82 – 84
46. Udayashree V, Kulkarni N, Bhat P. Adolescent Abnormal Uterine Bleeding (Aub) In A Tertiary Referral Hospital: A Retrospective Study. *Indian Journal Of Applied Research.* Vol 8, No 3 (2018).
47. World Health Organization. (2005). Sexually transmitted infections among adolescents : the need for adequate health services./ Karl L. Dehne, Gabriele Riedner. World Health Organization.
48. Yakut H, Erkinç S. Adolesanlarda Cinsel Yolla Bulaşan Enfeksiyonlar. *The Journal of Gynecology - Obstetrics and Neonatology* 10 (39) 1623-1626 2013
49. Yakut H.İ., Çetinkaya N. Hpv Infection During Adolescence And Hpv Vaccination *The Journal of Gynecology - Obstetrics and Neonatology* 10 (39) 1627-1629 2013.
50. Yaşa C., Dural Ö. Adolesanlarda Anormal Uterin Kanamaya Jinekolog Gözüyle Yaklaşım *J Child* 2014; 14(4):131-137.
51. Young CC, Rew L, Monge M. Transition to Self-Management among Adolescents with Polycystic Ovary Syndrome: Parent and Adolescent Perspectives. *J Pediatr Nurs.* 2019 Jul - Aug;47:85-91.
52. Yücel ve ark. Adolesanlarda premenstruel sendrom yaygınlığı ve depresyon riski arasındaki ilişki. *Anadolu Psikiyatri Dergisi* 2009; 10:55-61).